

RECOMANDĂRI
privind aplicarea măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor
și finanțării terorismului pe piața financiară nebanară

1. DISPOZIȚII GENERALE

1.1. Recomandările privind aplicarea măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebanară (în continuare – Recomandări) sînt elaborate în conformitate cu prevederile Legii nr.192-XIV din 12.11.1998 "Privind Comisia Națională a Pieței Financiare", Legii nr.190-XVI din 26.07.2007 "Cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului" și altor acte legislative în vigoare.

1.2. Prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului constituie o contribuție majoră pentru economia națională și conduce la sporirea încrederii în sistemul financiar nebanar.

1.3. Prezentele recomandări stabilesc cerințe de perfectare a programelor proprii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebanară față de participanții profesioniști la piața financiară nebanară (în continuare - participanți profesioniști), calificați de Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 "Privind Comisia Națională a Pieței Financiare", în special, participanții profesioniști la piața valorilor mobiliare care desfășoară activitate de ținere a registrului, de brokeraj, de dealer, de underwriting, de administrare fiduciară a investițiilor, participanții profesioniști la piața asigurărilor, fondurile nestatale de pensii, asociațiile de economii și împrumut, organizațiile de microfinanțare, organizațiile de credit ipotecar.

1.4. Prezentele Recomandări au ca scop stabilirea unor măsuri de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebanară, precum și îndrumarea participanților profesioniști la elaborarea programelor proprii în vederea abilitării lor cu dreptul de a presta servicii financiare clienților legitimi, avînd ca scop evitarea riscurilor aferente spălării banilor și finanțării terorismului.

1.5. Sectoarele vulnerabile spălării banilor și finanțării terorismului sînt:

- a) tranzacțiile neordinare complexe;
- b) operațiunile financiare internaționale;
- c) operațiunile prin internet;
- d) operațiunile de brokeraj;
- e) operațiunile de trust;
- f) acceptarea depunerilor de economii;
- g) acordarea de împrumuturi.

1.6. Principalele elemente ale procesului de spălare a banilor și finanțare a terorismului sînt:

a) plasarea – mișcarea inițială a mijloacelor bănești sau a altor venituri provenite din activitatea infracțională cu scopul schimbării formei inițiale sau a locului acestora pentru a le face inaccesibile organelor de drept;

b) investirea – separarea de la sursa de proveniență a veniturilor obținute din activitatea criminală prin intermediul diferitor tranzacții financiare;

c) integrarea – utilizarea unei tranzacții legitime pentru a ascunde veniturile ilicite, făcînd posibilă întoarcerea la infractor a fondurilor spălate.

1.7. Participantul profesionist va raporta Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (în continuare – Centru) și Comisiei Naționale a Pieței Financiare (în continuare – Comisia Națională), în conformitate cu legislația, asupra activității sale de combatere și prevenire a spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebanară.

1.8. Prezentele Recomandări nu modifică obligațiunile participantului profesionist privind conformarea cu legislația în vigoare ce ține de prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

2. RESPONSABILITATEA

2.1. Organele de conducere ale participantului profesionist sînt responsabile pentru elaborarea, aprobarea și asigurarea aplicării unui program propriu adecvat privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, de care depinde prevenirea și depistarea la timp a operațiunilor suspecte. Disponerea de un astfel de program constituie mijlocul cel mai eficient prin care un participant profesionist poate să se protejeze contra implicării în tranzacții ce pot facilita activități ilicite, precum și să asigure respectarea normelor aplicabile de raportare a activităților suspecte.

2.2. Organele de conducere ale participantului profesionist sînt responsabile de conformarea activității acestuia prevederilor legislației în vigoare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

3. RISCURILE AFERENTE SPĂLĂRII BANILOR ȘI FINANȚĂRII TERORISMULUI

La elaborarea programelor proprii contra spălării banilor și finanțării terorismului, participanții profesioniști trebuie să ia în considerație riscurile aferente spălării banilor și finanțării terorismului în scopul minimizării acestora.

3.1. Riscul legal – riscul, că hotărârile instanței de judecată sau contractele, de fapt, sînt irealizabile și pot afecta negativ operațiunile sau situația participanților profesioniști. În scopul minimizării riscului legal participanții profesioniști trebuie să efectueze o monitorizare corectă la identificarea persoanelor fizice și juridice, precum și a beneficiarului efectiv.

3.2. Riscul imaginii – risc aferent spălării banilor și finanțării terorismului, care implică posibilitatea pierderii încrederii ca urmare a apariției publicității adverse privind practicile de afacere a persoanelor fizice și juridice, și a beneficiarului efectiv.

3.3. Riscul operațional – riscul pierderilor directe sau indirecte, care rezultă din procesele interne inadecvate sau eșuate, persoane sau evenimente externe.

3.4. Riscul tehnologiilor informaționale – riscul, care poate apărea în urma apariției tehnologiilor informaționale noi și a celor în curs de dezvoltare, cînd acestea pot crea condiții favorabile pentru spălarea banilor și finanțarea terorismului.

4. PREVEDERI DE BAZĂ ALE PROGRAMELOR PROPRII DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A SPĂLĂRII BANILOR ȘI FINANȚĂRII TERORISMULUI PE PIAȚA FINANCIARĂ NEBANCARĂ

4.1. Programele proprii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului reprezintă politici și proceduri, inclusiv reguli cu privire la măsurile de identificare a clienților, care promovează normele de etică și profesionalism în sectorul financiar nebanca și previn utilizarea participantului profesionist, în mod intenționat sau nu, de către elementele criminale. Politicile și procedurile trebuie să asigure efectuarea operațiunilor financiare într-un mod sigur și prudent.

4.2. Comisia Națională insistă asupra perfectării unor programe proprii privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului oportune, ținînd cont de prezentele Recomandări. Structura acestora se stabilește conform modelului din anexa la prezentele Recomandări.

4.3. La elaborarea propriilor programe privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, participanții profesioniști trebuie să ia în considerație prezentele Recomandări și să le adapteze la activitatea lor în dependență de mărimea, complexitatea, natura și volumul activităților participantului profesionist, lista clienților, nivelul de risc asociat cu diferiți clienți și operațiunile desfășurate de aceștia, ținînd cont de prevederile Legii nr.190-XVI din 26.07.2007 "Cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului", și practica acceptată în acest domeniu.

4.4. Structura programelor proprii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebanca trebuie să prevadă, dar nu să se limiteze la următoarele:

- a) obligațiunile organului de conducere și organului executiv, care trebuie să includă:
 - cunoașterea circumstanțelor clienților cu grad de risc sporit;
 - cunoașterea surselor de informație a părților terțe;

- aprobarea tranzacțiilor semnificative ale clienților cu grad de risc sporit;
- determinarea sectoarelor care pot fi supuse riscului spălării banilor și finanțării terorismului cu delimitarea exactă a atribuțiilor fiecărei subdiviziuni îndreptate spre prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;
- asigurarea înlăturării neconformărilor identificate în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebancaară;
- b) definirea procesului posibil de spălare a banilor și finanțare a terorismului în dependență de particularitățile caracteristice ale participantului profesionist;
- c) măsuri de identificare a clientului (regulile "cunoaște-ți clientul");
- d) stabilirea sistemului de asigurare a conformării programului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului;
- e) procedura de raportare privind operațiunile suspecte.

5. MĂSURI DE IDENTIFICARE A CLIENTULUI

5.1. Participanții profesioniști aplică măsurile de identificare a clienților:

- a) pînă la stabilirea relațiilor de afaceri;
- b) la efectuarea unor tranzacții ocazionale în valoare de cel puțin 50 mii de lei, precum și la efectuarea unor tranzacții electronice în valoare de cel puțin 15 mii lei, indiferent de faptul că tranzacția se efectuează prin una singură sau prin mai multe operațiuni;
- c) la existența unor suspiciuni de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului;
- d) la existența unor îndoieli privind veridicitatea și precizia datelor de identificare obținute.

5.2. Participantul profesionist identifică clientul și adoptă măsuri adecvate și bazate pe risc pentru verificarea identității, astfel încît să posede informația și certitudinea despre client, structura proprietății și modalitățile de control ale acestuia.

5.3. Participantul profesionist monitorizează continuu tranzacțiile sau relațiile de afaceri ale clientului, pentru a se asigura că acestea sînt conforme informațiilor furnizate și că sînt actualizate permanent.

5.4. Elementele identificării sînt:

- a) persoana fizică sau juridică care menține un cont la participantul profesionist sau acei în numele cărora este menținut contul;
- b) proprietarii beneficiari ai tranzacțiilor efectuate de către intermediari-profesioniști;
- c) orice persoană fizică sau juridică implicată într-o tranzacție care poate impune un risc semnificativ imaginii sau alt risc.

5.5. Subiectele specifice de identificare a clienților de către participanții profesioniști:

- a) conturile fiduciare;
- b) valori mobiliare corporative;
- c) conturile clienților deschise de către intermediari-profesioniști;
- d) persoanele expuse politic.

5.6. Participantul profesionist trebuie să obțină informații privind scopul și natura relației de afaceri, privind tranzacțiile complexe și neordinare.

5.7. Măsurile de identificare a clientului sînt examinate sub diferite aspecte cum ar fi experiența clientului, țara de origine, poziția socială, activitățile de afaceri sau alți indicatori de risc. Procedurile de acceptare a clienților trebuie să includă mai multe etape în dependență de nivelul de risc al clienților, concomitent punînd accentul pe clienții cu un venit înalt, a căror sursă este neclară. Deciziile de începere a relațiilor de afaceri cu clienții cu un grad de risc sporit trebuie să fie luate exclusiv la nivelul conducerii. Este important ca procesul de acceptare a clienților să nu afecteze accesul publicului larg la serviciile financiare nebancaare.

5.8. Participanții profesioniști trebuie să dispună de o politică și procedură sistematică de identificare a clienților și a celor care activează în numele lor și nu trebuie să stabilească o relație pînă cînd identitatea noului client nu este verificată. Trebuie să fie obținută toată informația necesară pentru identificarea adecvată a fiecărui client nou, inclusiv scopul, natura relațiilor de afaceri. Participanții profesioniști trebuie să identifice clientul și să întreprindă măsuri rezonabile pentru a verifica identitatea acestuia, utilizînd informația relevantă sau datele obținute din surse sigure, astfel încît participantul profesionist să fie la curent cu faptul cine este clientul său. O

atenție deosebită trebuie acordată în cazul clienților nerezidenți, precum și clienților care primesc fonduri din străinătate, concomitent ținând cont de prevederile Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

5.9. Măsurile de identificare nu se aplică în cazul:

a) obținerii unei polițe de asigurare a vieții, cu condiția că prima de asigurare sau ratele anuale de plată sunt de pînă la 15 mii lei sau că o singură primă de asigurare plătită nu depășește 30 mii lei;

b) subscrierii la polițele de asigurare, emise de fondul de pensii, în baza unui contract de angajare sau a ocupației, cu condiția că o asemenea poliță nu poate fi răscumpărată înainte de termen și nu poate fi utilizată drept garanție sau gaj pentru obținerea unui împrumut.

5.10. Procedurile referitoare la monitorizarea continuă a conturilor și tranzacțiilor includ:

a) determinarea operațiunilor ordinare/specifice ale clientului;

b) monitorizarea operațiunilor clientului pentru a determina dacă acestea corespund operațiunilor ordinare pentru acel anumit client sau pentru clienții din cadrul categoriilor similare;

c) dispunerea de sisteme informaționale manageriale adecvate pentru a prezenta persoanei responsabile informația necesară pentru identificarea, analiza și monitorizarea eficientă a conturilor clienților cu grad de risc sporit;

d) identificarea de către participantul profesionist a operațiunilor limitate și suspecte, inclusiv cele potențiale, precum și a surselor mijloacelor folosite de client în aceste operațiuni.

Atunci cînd un cont a fost deschis, dar apar probleme de verificare în cadrul relațiilor financiare, care nu pot fi rezolvate, se recomandă ca participantul profesionist să informeze Centrul. Participantul profesionist nu trebuie să mențină conturi anonime sau conturi sub un nume fictiv.

5.11. Proceduri privind deținerea și păstrarea informației, care trebuie să includă cel puțin următoarele:

a) menținerea unui registru al clienților identificați pentru o perioadă de cel puțin șapte ani (care va include cel puțin: denumirea clientului; codul fiscal; numărul contului; data deschiderii; data închiderii);

b) păstrarea tuturor înregistrărilor privind tranzacțiile timp de cel puțin șapte ani după ce a avut loc tranzacția;

c) păstrarea dosarelor privind identitatea clienților în decurs de cel puțin șapte ani după ce au fost închise conturile acestora;

d) stabilirea concretă a datelor ce urmează a fi păstrate în dosarul privind identitatea clientului și cu privire la tranzacțiile efectuate.

6. MĂSURI DE PRECAUȚIE SPORITĂ

6.1. Participanții profesioniști aplică măsurile de identificare stabilind amploarea lor în funcție de riscul asociat tipului de client, relației de afaceri, bunului sau tranzacției. Participantul profesionist trebuie să poată demonstra Centrului și Comisiei Naționale că amploarea măsurilor de precauție este adecvată, avînd în vedere riscurile de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

6.2. Participantul profesionist trebuie să aplice măsuri de precauție sporită în cazul în care persoana fizică sau juridică implicată în operațiune nu este prezentă personal la identificare și să întreprindă următoarele măsuri:

a) garantarea că identitatea persoanei este stabilită prin documente, date sau informații suplimentare;

b) verificarea și certificarea suplimentară a documentelor furnizate;

c) garantarea că prima plată a operațiunilor se efectuează printr-un cont deschis în numele persoanei.

6.3. La efectuarea (înregistrarea) tranzacțiilor cu participarea persoanei juridice rezidente a zonei off-shore, persoana juridică în cauză va prezenta următoarele informații:

a) seria, numărul și data eliberării actului de identitate, adresa și alte date necesare pentru identificarea reprezentantului persoanei juridice;

b) actul de reprezentare (procura, ordin, extras din statutul societății etc.), autentificat în modul stabilit de legislație, care va conține numele și competențele reprezentantului persoanei juridice;

c) datele de identificare juridică (actul de înregistrare a persoanei juridice), adresa și alte date necesare pentru identificarea persoanei juridice;

d) documentele care confirmă identificarea fondatorilor persoanei juridice, pînă la nivelul stabilirii fondatorilor – persoane fizice.

6.4. O atenție deosebită trebuie acordată în cazul clienților nerezidenți, precum și clienților sau proprietarilor beneficiari care primesc fonduri din străinătate, concomitent ținînd cont de prevederile Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

7. SISTEMUL DE ASIGURARE A CONFORMĂRII PROGRAMELOR PROPRII DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A SPĂLĂRII BANILOR ȘI FINANȚĂRII TERORISMULUI PE PIAȚA FINANCIARĂ NEBANCARĂ

În scopul asigurării respectării programelor proprii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, participantul profesionist va dispune de:

7.1. Prevederi speciale ce țin de sistemul de control intern pentru a asigura conformarea continuă în vederea minimizării riscurilor aferente spălării banilor și finanțării terorismului. Acestea trebuie să includă, dar să nu fie limitate la următoarele:

a) procedurile de detectare a operațiunilor limitate și suspecte;

b) monitorizarea clienților care efectuează un volum mare de operațiuni nespecifice activității clientului. În acest scop participantul profesionist efectuează investigații privind apartenența clienților la grupul supus monitorizării;

c) monitorizarea activităților legate de conturile deschise la participantul profesionist;

d) proceduri interne privind raportarea tranzacțiilor suspecte.

7.2. Un serviciu de audit al participantului profesionist pentru verificarea conformării programului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, prestat de către personalul participantului profesionist sau de o persoană independentă, ale cărui funcții includ cel puțin următoarele:

a) evaluarea independentă a politicilor interne și a procedurilor participantului profesionist, inclusiv respectarea cerințelor legislației în vigoare;

b) monitorizarea activității personalului prin testarea conformării;

c) testarea tranzacțiilor în caz de necesitate;

d) atenționarea organului de conducere privind rezultatele verificării.

7.3. Desemnarea unei persoane cu atribuții de luare a deciziilor, atribuindu-i-se responsabilitatea de a asigura că politica și procedurile participantului profesionist sînt în conformitate cu cerințele și reglementările contra spălării banilor și finanțării terorismului, acordînd atenția cuvenită prezentelor Recomandări.

Persoana de răspundere contribuie la implementarea prevederilor programului intern de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului cu scopul contracarării spălării banilor și finanțării terorismului, proveniți din acțiuni ilegale (criminale). În acest scop, persoana este abilitată cel puțin cu următoarele atribuții:

a) acordă consultații colaboratorilor participantului profesionist privitor la întrebările apărute în timpul realizării programului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, inclusiv la identificarea și examinarea clienților participantului profesionist și evaluarea riscului de spălare a banilor proveniți din acțiuni ilegale (criminale) și finanțare a terorismului;

b) ia decizii în baza informației primite;

c) organizează instruirea colaboratorilor participantului profesionist în problemele contracarării spălării banilor proveniți din acțiuni ilegale (criminale) și finanțării terorismului;

d) întreprinde măsuri privind prezentarea Centrului informației în conformitate cu legislația în domeniu;

e) cel puțin o dată pe an prezintă, în scris, organului de conducere al participantului profesionist un raport privind rezultatele implementării programului intern de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului;

f) colaborează cu serviciul de audit al participantului profesionist în vederea îndeplinirii scopului acestuia privind verificarea conformării activității participantului profesionist legislației în vigoare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;

g) îndeplinește alte funcții în corespundere cu prezentele Recomandări și documentele interne ale participantului profesionist.

7.4. Proceduri adecvate de selectare ce conțin exigențele corespunzătoare la angajarea personalului.

7.5. Un program de instruire continuu a personalului privind conținutul și conformarea prevederilor programului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. Programul de instruire trebuie să cuprindă toate aspectele procesului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, personalul participantului profesionist fiind adecvat instruit. Orarul și conținutul instruirii trebuie să fie adaptat la necesitățile individuale ale participantului profesionist. Instruirea personalului trebuie să fie în dependență de nivelul implicării acestuia în procesul de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. Cerințele de instruire trebuie să includă cel puțin:

a) instruirea personalului nou referitor la importanța programului intern de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului și cerințele de bază;

b) instruirea personalului de prima linie referitor la verificarea identității clienților noi, monitorizarea conturilor clienților deja existenți în bază continuă și detectarea indicilor de activitate suspectă;

c) instruire regulată de actualizare a responsabilității personalului, inclusiv informarea privind noile dezvoltări de domeniu.

7.6. Acte normative ce prevăd tragerea la răspundere a angajaților care în mod intenționat nu raportează (nu raportează de bună voie) despre tranzacțiile suspecte persoanei responsabile, serviciului securității sau direct autorităților de resort și/sau contribuie personal la derularea operațiunilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

8. RAPORTAREA OPERAȚIUNILOR SUSPECTE

8.1. Participantul profesionist trebuie să dispună de proceduri clare, reieșind din prevederile Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, aduse la cunoștința întregului personal, care prevăd raportarea de către personal asupra tuturor tranzacțiilor suspecte unei persoane speciale din organul de conducere al participantului profesionist, responsabile pentru acumularea informației și luarea măsurilor contra spălării banilor și finanțării terorismului. De asemenea, trebuie să fie stabilit un anumit lanț de comunicare, atât către conducere, cât și către serviciul de securitate intern pentru raportarea asupra problemelor ce țin de spălarea banilor și finanțarea terorismului.

8.2. În cazul depistării operațiunilor suspecte, acestea se înregistrează de către participantul profesionist prin completarea formularelor speciale și/sau prezentarea datelor, conform legislației în vigoare, cu raportarea ulterioară Centrului în mod discret.

8.3. Participantul profesionist va raporta Centrului și Comisiei Naționale asupra activităților suspecte sau asupra cazurilor de fraudă, care afectează esențial siguranța, stabilitatea sau reputația participantului profesionist.

8.4. Participantul profesionist este obligat să informeze imediat Centrul despre oricare activitate sau tranzacție suspectă, în decurs de pregătire, de realizare sau deja realizată. Datele privind tranzacția suspectă sînt reflectate într-un formular special, care se remite Centrului în cel mult 24 de ore.

8.5. Participantul profesionist completează un formular special pentru tranzacțiile realizate sau în proces de realizare printr-o operațiune în valoare de peste 500 mii lei, precum și cele realizate prin mai multe operațiuni, în decursul a 30 de zile calendaristice, în valoarea menționată. Formularul se remite Centrului cel tîrziu la data de 15 a lunii imediat următoare lunii de gestiune.

8.6. Participantul profesionist sistează la decizia Centrului executarea operațiunilor suspecte pe un termen indicat în decizie, dar nu mai mare de 5 zile lucrătoare.

8.7. Participantul profesionist și angajații acestuia sînt obligați să nu comunice persoanelor fizice sau juridice care efectuează activitatea sau tranzacția ori terților despre transmiterea informației către Centru.

Anexă
la Recomandările privind aplicarea
măsurilor de prevenire și combatere a
spălării banilor și finanțării terorismului
pe piața financiară nebanară

Modelul structurii programului intern privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

Obiective

Autoritate

Organele și persoanele responsabile, obligațiunile și responsabilitățile acestora:

Organul de conducere

Organul executiv

Persoana responsabilă

Angajații

Regulile "cunoaște-ți clientul":

Acceptarea clientului

Identificarea clientului

Monitorizarea tranzacțiilor

Menținerea și păstrarea informației

Controalele

Responsabilitățile auditului

Cerințe privind selectarea angajaților

Instruire

Cerințe de raportare:

Termenul de prezentare

Correspondența cu organul de resort

Comisia Națională a Pieței Financiare

Hotărîre nr.63/5 din 25.12.2007 cu privire la Recomandările privind aplicarea măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebanară //Monitorul Oficial 30-31/74, 12.02.2008